



สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง “ บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการปฏิรูปการเมือง
และกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ”

วันจันทร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๙

ณ ห้องประชุม ๕๐๑ ชั้น ๕

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สรุปการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น”

วันจันทร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.

ณ ห้องประชุม ๕๐๑ ชั้น ๕ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้เข้าร่วมสัมมนา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑. นายบุญอวี ยี่หมะ

ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตกรองท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จ.สงขลา

๒. นายถวิล อนันตพงศ์

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จ.สงขลา

๓. ผศ.ดร.ไพศาล รั้วธงชัย

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
จ.พิษณุโลก

๔. ดร. สุนทรี ดวงทิพย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๘
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จ.กำแพงเพชร

๕. ผศ. ชัชจรีญา ไบลี

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จ.เลย

๖. ผศ.ดร.ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี

๗. นายพิชัย สุขวุ่น

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี

๘. ผศ. ไพโรจน์ แสงจันทร์

ผู้ช่วยอธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จ.จันทบุรี

๙. ผศ. อนันต์ ลิขิตประเสริฐ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๘
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จ.บุรีรัมย์

๑๐. ผศ. ดร.ชมพูนุท โมราชาตี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถาบันเศรษฐศาสตร์การเมือง
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี

๑๑. นายอรรถพล วงศ์วิชัย

อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จ.ลำปาง

๑๒. ผศ.ดร. ฉัตรนภา พรหมมา

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
จ.อุดรดิตถ์

๑๓. ผศ. จันทรา ทองสมัคร รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
จ.นครศรีธรรมราช
๑๔. นางชুমจิตร ศุภระกาญจน์ อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
จ.นครศรีธรรมราช
๑๕. ดร. ปรีชา อุตระกุล อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จ.นครราชสีมา
๑๖. นางสาวเต็มดวง ตวีธัญญพงศ์ เลขานุการคณะกรรมการความร่วมมือมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑. นางอรินญา สุตรสุคนธ์ เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายประณูญ สุวรรณภักดี รองเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นายสุขชัย เมธาวิกุล รองเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นางสุพัฒตรา ลิมปะพันธ์ ผอ.สำนักบริหารกลาง
๕. นางจินตนา ณ ระนอง ผอ.สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย
๖. นายขรรค์ชัย คงเสน่ห์ ผู้แทนสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๗. นางสาวสุวิภา เลอเลิศศักดิ์ ผู้แทนกลุ่มงานตรวจสอบภายใน
๘. นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ ผอ.กลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวก
๙. นายสมนึก ชัยวณิชยา เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๗
๑๐. นางสาวนิรมล เชื้อไทย เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๗
๑๑. นางสาวภาวดี บุตรพันธ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๒. นางสาวรัตนาภรณ์ ทองจีน เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
๑๓. นางสาวกวิสรา สุวรรณโณ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
๑๔. นายอภิชาติ เสตพงศ์ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์
๑๕. นายปิยะพงษ์ คงศรี เจ้าหน้าที่ช่างเทคนิค
๑๖. นายไพฑูรย์ สุขเกิด เลขานุการประสานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๗. นางสาวสุจิตรา บนสูงเนิน ผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๘. นางกรรณิกา ลาซโรจน์ ผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๙. นางสาวยุพยงค์ สมหวัง ผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒๐. นางสาววัลยา เจริญผล ผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒๑. นางสาวณยา คัตตพันธ์ ผู้สื่อข่าว ช่อง ๑๑
๒๒. นางสาวกระถิน นิลส้ม นักศึกษาฝึกงาน

ศ.เสน่ห์ จามริก ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วม
สัมมนา จากนั้นได้มีการสัมมนา สรุปได้ดังนี้

๑. การบรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น”

ประธาน กสม. กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยมี ๒ เรื่อง คือการปฏิรูปการเมืองและการจัดทำรัฐธรรมนูญ ซึ่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะเป็นเรื่องของนักกฎหมายที่จะแก้ไขบทบัญญัติมาตราต่างๆ โดยอาจไม่ได้มองวิถีชีวิตของชาวบ้าน จึงควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมือง การเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง และมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้ง คงอำนาจในการปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของตนเอง สำหรับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มีกลไกที่สำคัญ คือ อบต. กับชุมชน ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้

ภารกิจในการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จะต้องมีการศึกษาถึงแก่นแท้ของสิทธิมนุษยชน และดูแลให้ประชาชนสามารถปกป้องสิทธิของตนเองได้ ซึ่งการมีเครือข่ายจะทำให้มีกระแสการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป แม้ว่าเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับเดิมมีความครอบคลุมพอสมควร แต่ยังไม่สมบูรณ์ในเรื่องของท้องถิ่นและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ดังนั้น จึงต้องมีการนำเสนอแง่คิดในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

ปัจจุบัน การเรียนการสอนในกรุงเทพมหานคร มีจุดแข็งคือ ความแก่กล้าทางวิชาการ จุดอ่อนคือไม่มีความสัมพันธ์กับชาวบ้าน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญ เพราะเมื่อกล่าวถึงเรื่องการปฏิรูปการเมืองจะมองในแง่หลักวิชาการ โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านในท้องถิ่นได้เสนอความคิดเห็น เนื่องจากขณะนี้การเมืองเป็นจังหวะที่ควรจะหยิบยกขึ้นมาเสนอความคิดเห็น กสม.จึงได้เชิญผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏและอาจารย์ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางที่จะประสานความร่วมมือกันต่อไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ทำให้ฝ่ายบริหารเข้มแข็ง แต่องค์กรอื่นอ่อนแอ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อได้รับเลือกตั้งก็จะวิงวอนอำนาจ ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องปฏิรูปพฤติกรรมของนักการเมืองให้เป็นคนดี ทำให้พลังของเศรษฐกิจการเมืองมีการถ่วงดุล เพราะการเมืองไม่ใช่เป็นแต่เพียงเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม แต่เป็นเรื่องของอำนาจผลประโยชน์ ดังนั้น จะทำอย่างไรให้ระบบการเมือง ระบบการใช้อำนาจมีการถ่วงดุลที่เหมาะสม ซึ่งตามตำราของมองเตสกีเออ ต้องมีการถ่วงดุลระหว่าง ๓ อำนาจ คือ อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ทฤษฎีการแยกอำนาจมองเตสกีเออจะกล่าวถึงพื้นฐานของท้องถิ่นก่อนการถ่วงดุลอำนาจ ดังนั้น จึงต้องเข้าใจอำนาจของท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานที่จะถ่วงดุลอำนาจ แต่ขณะนี้ยังไม่สามารถถ่วงดุลได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีปัญหาเรื่องความอ่อนแอของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และถึงเวลาแล้วที่จะพิจารณาถึงปัญหาในเรื่องนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมหรืออำนาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ การคลัง โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง

จากประวัติศาสตร์ประเทศไทยมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ การแก้ปัญหาของประเทศเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่ได้แก้ปัญหาที่รากฐานของสังคมไทย ซึ่งมีปัญหาที่สำคัญ คือ ผู้นำทางการเมืองของประเทศไทยมองการเมืองเป็นธุรกิจของประเทศ ประชาชนมีความอ่อนแอในการเลือกผู้แทนและในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะการที่ประชาชนไม่ได้เป็นผู้กำหนดนโยบายจากเบื้องล่าง ดังนั้น ท้องถิ่นจึงเป็นส่วนสำคัญในการปฏิรูปการเมือง ซึ่ง กสม. เห็นว่าปัญหาในการปฏิรูปการเมือง คือ

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงได้เชิญมหาวิทยาลัยราชภัฏมาร่วมสัมมนา เพื่อพิจารณาภารกิจที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน

ขณะนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่นหลายเรื่อง และมีนักวิชาการหลายท่านนำทรัพยากรมาเป็นพลังของท้องถิ่น แต่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากมีแรงต่อต้านสูงมาก ปัญหาของท้องถิ่นหลายเรื่องมีความสำคัญที่ต้องร่วมกันแก้ไข เพราะในท้องถิ่นมีทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ขณะนี้ชนบทถูกแย่งชิงทรัพยากร และภูมิปัญญา ในรูปของระบบทรัพย์สินทางปัญญา จึงเป็นเหตุผลที่จะให้คนในท้องถิ่น รวมทั้ง อบต. และชุมชนได้รับรู้และเป็นแกนหลักสำคัญในการปฏิรูปการเมืองในครั้งนี้ เพราะเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ อบต. เท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับชุมชนด้วย สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง อบต. ได้ปรับจากระบบกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและ อบต. ยังไม่สามารถเป็นปากเสียงให้กับท้องถิ่นของตนเอง แต่จะมีลักษณะการเข้ามาร่วมหุ้นกับนโยบายของรัฐ จึงทำให้มีปัญหาในเรื่องการรับเหมาก่อสร้างอย่างมาก เกิดความแตกแยกของกำนันผู้ใหญ่บ้านและ อบต. กับชุมชนที่อยู่กับทรัพยากร เช่น เรื่องท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย อบต. ยอมให้ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น โดยที่ชาวบ้านไม่ได้มีส่วนรู้เห็นด้วย เป็นต้น ในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันประสานประโยชน์ระหว่าง อบต. กับชุมชน

ในเรื่องการศึกษาควรจะต้องดำเนินการให้สนองความต้องการของคนในท้องถิ่นที่จะพัฒนาตนเอง ส่วนเรื่องการจัดทำรัฐธรรมนูญ ควรจะออกแถลงการณ์ผลักดันให้เกิดระบบการกระจายอำนาจ โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้ครบถ้วนสมบูรณ์ และเรียกร้องให้มีบทเฉพาะกาลเพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รวมพลังกันเพื่อที่จะพัฒนาตนให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น จะปล่อยให้ขึ้นอยู่กับรัฐบาลกลางเพียงแห่งเดียวไม่ได้ การมีรัฐธรรมนูญจึงยังไม่เพียงพอ แต่จะต้องมีโครงการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมโดยคนในท้องถิ่นเอง นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มีจุดอ่อนหลายประการ เช่น รัฐธรรมนูญกล่าวถึงเรื่องชุมชนและท้องถิ่น แต่จัดให้อยู่ต่างหมวด คือ ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ มาตรา ๔๖, ๕๖ กล่าวถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน แต่ อบต. อยู่ในหมวด ๙ มาตรา ๒๘๒ เป็นต้น จึงเป็นปัญหาว่าจะประสานทั้งสองเรื่องอย่างไร เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของท้องถิ่น ดังนั้น ในครั้งต่อไปจะเชิญทั้ง อบต. และมหาวิทยาลัยราชภัฏมาร่วมหารือในการวางแผนงานโครงการ เพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการศึกษา การสร้างกำลังคนไปพัฒนาทรัพยากร การค้นหาแนวทางที่จะแปลงการศึกษาแปลงสู่ภาคปฏิบัติ ให้เป็นโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นเจ้าของงาน ซึ่งหากหารือแล้วมีความเห็นร่วมกันก็จะเสนอให้มีการตั้งงบประมาณ โดยให้เจ้าของพื้นที่เป็นเจ้าภาพและร่วมมือกันให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป

๒. การอภิปรายระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

อาจารย์ถวิล อนันตพงศ์ (รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา) เสนอว่า กลไกขับเคลื่อนแนวคิดในการพัฒนาสังคมไปสู่การปฏิบัติ น่าจะเป็นความร่วมมือระหว่าง กสม. และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีพื้นที่อยู่ทั่วประเทศทั้งในเชิงการวิจัย หรือการจัดโครงการ

ต่าง ๆ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงพร้อมที่จะนำแนวคิดของพื้นที่มาร่วมดำเนินการตามแนวคิดของ กสม.

ประธาน กสม.กล่าวถึงวัตถุประสงค์และแนวทางในการดำเนินการดังนี้

(๑) กสม.และมหาวิทยาลัยราชภัฏ จะดำเนินงานร่วมกัน ส่วนเรื่องงบประมาณควรให้เป็นการจัดการของพื้นที่ เพราะกุญแจสำคัญในเรื่องการกระจายอำนาจ คือ เรื่องการเงิน ซึ่งต้องวางระบบความรับผิดชอบในการกระจายอำนาจให้ยั่งยืน ชุมชนต้องรู้จักความต้องการของตนเอง มีการวางแผนพัฒนา และกำหนดนโยบายของตนเอง ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกับท้องถิ่นในฐานะเจ้าของสิทธิ จะทำให้รัฐธรรมนูญมีชีวิต โดยกำหนดบทบาทร่วมกันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งจะเป็นคุณูปการของประเทศต่อไป

(๒) กสม.จะขอความร่วมมือให้มหาวิทยาลัยราชภัฏและท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการ และให้เจ้าของพื้นที่เป็นผู้สืบทอดงานต่อไปอย่างยั่งยืน เพราะการปฏิรูปการศึกษา จะต้องมีการเรียนในพื้นที่ และจัดการศึกษาให้รู้จักตัวเอง และรู้ความเป็นไปของโลกภายนอก

(๓) ควรขยายแนวคิดในการผลักดันการปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นไปสู่ มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง โดยมีการจัดตั้งเครือข่าย การพัฒนากลุ่ม และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งที่จะดำเนินการให้สืบทอดต่อไป จึงขอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งได้กลับไปทำความเข้าใจและรวบรวมกำลังคน และงบประมาณ เป็นทั้งผู้คิดและดำเนินงาน โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งที่มีความหลากหลาย จึงต้องผนึกกำลังกันเพื่อผลักดันการปฏิรูปการเมือง หากสามารถร่วมมือกับ อบต.ได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นศูนย์รวมกำลังของกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ เมื่อมีแผนงานที่เป็นรูปธรรม จะหาโอกาสเข้าพบและนำเสนอแผนดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(๔) ในการดำเนินงานควรจะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบด้วย และเชื่อว่าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่น่าจะมีความคิดเห็นขัดแย้ง แต่เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นตัวแทนของอำนาจส่วนกลาง จึงอาจมีแบบแผนที่เป็นข้อจำกัด หากพื้นที่ใดที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมาร่วมด้วยก็จะเป็นประโยชน์ แต่ที่สำคัญก็คือการรวมกันของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับท้องถิ่น เพราะปัจจุบันกระแสการเมืองท้องถิ่นมีความอ่อนแอ ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงต้องพึ่งแต่ส่วนกลางเท่านั้น

ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ (ผศ.ระดับ ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร) เสนอว่า จากการประเมินผลการศึกษาระดับประเทศ พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมืองจะเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของ สพฐ. แต่โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลตัวเมืองจะไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ แสดงว่าการประเมินผลการศึกษาระดับประเทศไม่ได้ตอบสนองการศึกษาสำหรับกลุ่มชนบท ขณะนี้ มีกลุ่มนักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ และเกษตรกร เห็นว่าความเป็นเกษตรกรถูกกลืนโดยนโยบายภาครัฐ จึงศึกษาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญามาเป็นกลไกในการพัฒนาชุมชนของตนเอง นโยบายของภาครัฐไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของเด็กต่างด้าว และมีการกีดกันทางการศึกษา โดยพยายามที่จะปิดโรงเรียนของเด็กต่างด้าว

นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มที่ดูแลเกี่ยวกับเรื่องสิทธิทางกฎหมายของผู้ลี้ภัยในศูนย์ผู้ลี้ภัย ซึ่งหากนักศึกษาเหล่านี้มีเครือข่ายที่เข้มแข็งจะมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ในการประสานกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐของไทย

ผศ.ดร.ฉัตรนภา พรหมมา (รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์) เสนอว่า

(๑) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ในส่วนของการปฏิรูปการศึกษาควรมีหลักการและเป้าหมายร่วมกัน โดยจะประสานความร่วมมือกันเพื่อจัดให้มีระบบนาร่อง เป็นต้นแบบในบางพื้นที่ของแต่ละภูมิภาค และขยายผลต่อไป จากนั้นจะได้มีการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยน มีขั้นตอนการทำงานที่เกิดผลเป็นรูปธรรม

(๒) การที่จะทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องยั่งยืน จะต้องดำเนินงานเชื่อมโยงกับภาคีต่างๆ ไม่เฉพาะแต่บทบาทมหาวิทยาลัยราชภัฏเท่านั้น แต่ต้องเชื่อมโยงกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นภาคีวิชาการทำงานเชิงโครงสร้างองค์ความรู้ ดังนั้นในวันนี้จำเป็นต้องมีความชัดเจนว่าจะดำเนินงานต่อไปอย่างไร

(๓) การที่จะดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยกย่องรัฐธรรมนูญให้ทันสมัย ควรจะต้องมีการเสริมพลังอย่างไรให้ชัดเจน และการเปิดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในงาน และการสร้างระบบให้ต่อเนื่อง ยั่งยืนใน ๒ ส่วน คือ ระบบบูรณาการพันธกิจ และสร้างการเรียนรู้ในสิ่งที่ท้องถิ่นต้องการ

ผศ.อนันต์ ลิขิตประเสริฐ (ผศ. ระดับ ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์) เสนอว่า ควรมีการเสนอชื่อบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีประสบการณ์ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น ค้นหา อบต. ดีเด่น และประกาศเกียรติคุณให้เห็นเป็นตัวอย่างที่ดีของ อบต. การที่จะทำให้ อบต. อบจ. หรือเทศบาลเห็นความสำคัญของการทำงานด้านสิทธิชุมชน การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า รวมทั้งเรื่องการศึกษา เป็นเรื่องยาก ซึ่งอบจ. จะมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานได้กว้างขวางขึ้น เนื่องจากมีงบประมาณมาก และ อบต. ก็มีศักยภาพแต่บุคลากรไม่เพียงพอ จึงต้องค้นหา อบต. อบจ. ที่มีศักยภาพ หรือมีผลงานที่น่าสนใจในแต่ละพื้นที่เพื่อมาประสานกันในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติให้เห็นความสำคัญของการทำงานกับประชาชน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นหรือท้องถิ่นจังหวัดจะมีบทบาทสำคัญอย่างมากเนื่องจากเป็นผู้ให้งบประมาณ ดังนั้น ในครั้งต่อไปขอเสนอให้มีผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมการสัมมนาด้วย และใช้กระบวนการสมาชิกในกลุ่มที่เกี่ยวข้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด และทำให้เกิดการเชื่อมโยงเป็นรูปธรรม เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยปรับเปลี่ยนวิธีคิดของ อบต.

นายพิชัย สุขวุ่น (รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี) เสนอความเห็นเกี่ยวกับแนวทางดำเนินการ ๓ เรื่อง คือ

(๑) หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันพัฒนามาจากระบบที่ต้องการให้ประเทศทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรควรจะคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนหรือกระจายอำนาจเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรด้วย

(๒) ทิศทางของมหาวิทยาลัยกับชุมชน รวมทั้ง อบต. ขณะนี้ชุมชนปลูกฝังความเชื่อให้ทันสมัยค่อนข้างมาก ฉะนั้นการที่จะเปลี่ยนแปลง อบต. หรือวิธีคิดของปัจเจกชนเป็นเรื่องยาก

(๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งที่มาในวันนี้ควรมีการวางแผนงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และการกระจายอำนาจ แล้วมานำเสนอต่อ กสม.

ผศ.จันทรา ทองสมัคร (รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช) เสนอว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีการดำเนินหลายประการ ได้แก่

(๑) เรื่องหลักสูตรมหาวิทยาลัยต้องมีหลักสูตรการสอนสิทธิมนุษยชนครึ่งหนึ่งของหลักสูตรทั้งหมด แต่ในการสอนอาจารย์ผู้สอนจะใช้วิธีการสอดแทรกในการสอนแทน ดังนั้นการเฝ้าระวังให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้รู้ถึงสิทธิมนุษยชนจะอย่างไร ควรจะจัดทำสิ่งที่เป็นฐานความรู้ ให้เอกสารหรือคู่มือเพื่อเป็นเครื่องมือในการสอน

(๒) ควรสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชนในภาคเอกชน เช่น การเชิญมาพูดคุย การให้ความรู้ เป็นต้น ซึ่งในประเด็นนี้ ประธาน กสม. ให้ความเห็นว่า การสอนวิชาสิทธิมนุษยชนนอกจากวิธีสอดแทรก ควรสอนเป็นวิชาหลักในมหาวิทยาลัยราชภัฏด้วย

(๓) จัดให้มีเวทีของชาวบ้านในเรื่องการรักษาสิทธิของตนเอง

การให้ความรู้แก่นักเรียน ตั้งแต่ระดับมัธยม จนถึงระดับมหาวิทยาลัย ควรมีแผนในการจัดการ และจัดเวทีให้ความรู้ ให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น รับฟังความต้องการและนำมาปรับปรุงเพื่อให้ทุกคนมีส่วนในการรักษาสิทธิของตนเอง ส่วนเรื่องของการของบประมาณควรจัดให้มีการทำแผนตามแนวทางของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

ผศ.ดร.ไพศาล ธีวรงค์ชัย รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จ.พิษณุโลก เสนอว่า ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัยทางวิชาการซึ่งมีประสบการณ์ มีองค์ความรู้ และมีความเข้าใจชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเป็นที่พึ่งและผู้เชื่อมโยง ๓ ฝ่าย คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อบต. และ กสม. โดยมีชุมชนอยู่ระหว่างกลาง ซึ่งต้องพิจารณาว่าการทำงานกับชุมชนที่มีภาครัฐรับผิดชอบโดยตรง อาจทำให้มีปัญหาเรื่องงบประมาณ เรื่องการประสานงานหรือไม่ ควรจะให้ภาครัฐเข้ามาร่วมหลังจากที่ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วหรือไม่

ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ (ผศ. ระดับ ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร) เสนอว่า ควรจะนำข้อสรุปจากการประชุมครั้งนี้ ไปเสนอผู้บริหาร โดยหาแนวร่วมลักษณะปัจเจกชนมาพูดคุยกัน เพื่อกำหนดประเด็นเสนอในระดับมหาวิทยาลัย และประสานงานกับ กสม. ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มาประชุมในครั้งนี้จะเป็นเครือข่ายของ กสม. และรับประเด็นไปดำเนินการ ๒ ระดับ คือ ระดับสถาบัน และระดับกลุ่มที่เป็นแนวร่วม

ผศ.ดร.ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี) เสนอว่า หัวใจของการปฏิรูปการเมืองคือ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่ประเด็นการเชื่อมโยงกับ กสม. ในการจัดทำข้อเสนอในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้อย่างไร ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏจะทำให้เกิดเป้าหมายการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง สามารถปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง และมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมี

ประสบการณ์หรือบริบทที่มีความหลากหลายที่ควรมีการแลกเปลี่ยน เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานร่วมกัน เช่น การอบรม การสร้างเครือข่าย การวิจัย การมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดพลังผลักดัน โดย กสม.จะเป็นผู้ประสานเพื่อของประมาณ แต่ยังมีปัญหาว่าการดำเนินการดังกล่าวจะนำไปสู่การสรุปประเด็นที่เป็นนโยบายสาธารณะเพื่อเป็นแนวทางในการร่างรัฐธรรมนูญได้อย่างไร และจะทันการณ์หรือไม่

ประธาน กสม. ชี้แจงเพิ่มเติมว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏและ กสม. จะดำเนินงานร่วมกัน ในการวางขั้นตอนในการพัฒนา จัดลำดับความสำคัญและความสัมพันธ์ของทุกเรื่อง โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏจะเป็นหลักที่จะนำเสนอการปฏิรูปได้โดยตรง ไม่จำเป็นต้องนำเสนอต่อ กสม. ซึ่งผลบั้นปลายคือ การปฏิรูปมหาวิทยาลัยราชภัฏเอง เนื่องจากการหาข้อเสนอไม่ใช่เพื่อการจัดทำรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่จะทำให้ชีวิตจิตใจของมหาวิทยาลัยราชภัฏเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และจะช่วยสนับสนุนให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะทำให้การเมืองไทยเรียบร้อยมากขึ้น นักเลือกตั้งก็จะหมดไป รัฐบาลจะต้องระมัดระวัง ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ตามใจชอบ การที่จะมีการล้างผลาญทรัพยากร การแปลงทรัพย์สินเป็นทุนคงดำเนินการไม่ได้ และที่สำคัญท้องถิ่นต้องรู้จักรักษาทรัพยากรของท้องถิ่นเอง ทั้งโดยส่วนของแต่ละบุคคลและโดยส่วนรวม ซึ่งงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะช่วยได้มาก จึงขอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีหลักการของสถาบันในเรื่องนี้อย่างแท้จริง

ผศ.อนันต์ ลิขิตประเสริฐ (ผศ.ระดับ ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์) เสนอว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอจะมีความสำคัญกับการทำงานของ อบต.หรือ อบจ. ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย บางท่าน คิดว่าทำงานได้เองอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องพึ่งพามหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคของการทำงานในพื้นที่ และเชื่อว่าหากดำเนินการร่วมกับ กสม.จะช่วยให้ผู้ใหญ่ในกระทรวงมหาดไทย และข้าราชการระดับจังหวัดปรับเปลี่ยนวิธีคิด ดังนั้น ควรจะมีการแลกเปลี่ยนกันในประเด็นกลางๆ ซึ่งน่าจะได้รับความร่วมมือหรือเรื่องที่จะช่วยให้การทำงานคล่องตัวยิ่งขึ้น เช่น เรื่องการจัดการด้านองค์ความรู้ ระเบียบข้อบังคับหรือนโยบายสาธารณะ เรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิชุมชน เป็นต้น เพราะประธานชมรม อบต. นายก อบต. อบจ.ของจังหวัดบุรีรัมย์จะสอบถามถึงการที่ถูกเรียกร้องมาก แต่มีข้อจำกัด คือต้องดำเนินการตามกรอบที่กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยมีวิธีคิดแบบเดิม และ อบต. อบจ.มีรายจ่ายประจำอยู่แล้ว แต่ อบต. อบจ.บางแห่งอาจร่วมดำเนินการได้ หากมีบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับ ช่วยผลักดัน ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือเป็นพลังช่วยให้การปฏิรูปการเมืองมีความเป็นไปได้มากขึ้น

ทั้งนี้ ประธาน กสม. ให้ความเห็นว่า เรื่องดังกล่าวเป็นความเคยชินที่ทางจังหวัดปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องปฏิรูปความเคยชินนั้น โดยทำให้ท้องถิ่นสามารถยืนขึ้นด้วยตนเองอย่างมีความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพ และไม่เป็นปฏิปักษ์กับผู้ใด ซึ่งจะต้องทำให้บรรลุผลเพื่อให้ได้รับการยอมรับ

ดร.ปรีชา อุตระกุล (อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา) เสนอว่า ช่วงนี้เป็นโอกาสที่ดีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจะได้ทำงานกับท้องถิ่นในลักษณะการแลกเปลี่ยนเรื่องสิทธิมนุษยชน

อนาคตของสังคมไทยเรื่องท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญมาก มีความก้าวหน้า มีความเข้มแข็ง มีความชัดเจนในเรื่องอำนาจของท้องถิ่นและส่วนกลาง ดังนั้น จะทำอย่างไรให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาของท้องถิ่นได้จริง จังหวัดนครราชสีมาได้มีการเสวนาเรื่องท้องถิ่นกับการปฏิรูปการเมืองและมีข้อสรุปเรื่องอำนาจของส่วนกลาง บทบาทของท้องถิ่น และบทบาทสถาบันวิชาการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ตลอดจนเรื่องการยุบรวม การกระจายอำนาจ การคลัง การจัดเก็บภาษี และมหาวิทยาลัยราชภัฏควรจะใช้โอกาสนี้ สร้างความไว้วางใจและทำงานร่วมกับท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ ดังนี้

(๑) การทำงานร่วมกันเป็นภาคีในเรื่องการเรียนการสอน การวิจัย การอบรมพิเศษให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอยู่ภายใต้โครงการของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่หน้าที่และสิทธิพลเมืองที่ใช้สำหรับการเรียนตั้งแต่ระดับประถม มัธยมและอุดมศึกษาที่ไม่ใช่เป็นตำรา แต่ต้องเป็นชุดการเรียนรู้ที่กระตุ้นการมีส่วนร่วม

(๓) ต้องมีการเปิดเวทีท้องถิ่นภายในจังหวัด ที่มีการพูดคุยในเรื่องทรัพยากร เรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง และพยายามขยายต่อไป

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจะต้องมี ๒ ระดับ คือ ระดับท้องถิ่นที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ อบต. อบจ. หรือเทศบาล และระดับชุมชน เพราะการกระจายอำนาจที่ผ่านมาเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ไม่ได้ลงไปถึงประชาชน ดังนั้น จะต้องทำให้การกระจายอำนาจเข้าถึงประชาชนให้ได้ และให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ทั้งในเรื่องการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมิน หากประสบความสำเร็จจะเป็นการพลิกสังคมใหม่ แต่ทั้งนี้ จะต้องมีการวางยุทธศาสตร์และแผนงาน รวมทั้งสร้างเครื่องมือในการติดตามผล โดยมี ประธาน กสม. เป็นที่ปรึกษา เพื่อให้การดำเนินงานมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

นายอรรถพร วงศ์วิชัย (อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง) กล่าวถึงข้อจำกัดและแนวทางที่ควรดำเนินการ สรุปได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ประจำจังหวัดผ่านระบบ CEO ที่ผ่านมากล้ายกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อบุคคลและหน่วยงานของตนเอง แต่มีจุดแข็งที่อาจนำมาใช้ประโยชน์ได้คือ ภาษาที่ใช้อธิบายระเบียบโครงสร้างของกฎเกณฑ์ต่างๆ ส่วน NGOs ภาคประชาสังคมพยายามนำเสนอตัวเอง เพื่อหาแหล่งทุนสนับสนุน สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการทำงานที่เป็นจุดเด่น ตามที่หลายท่านได้กล่าวไปแล้วแต่จุดอ่อน คือ มีการสนับสนุนกลุ่มของตนเอง ไม่มีการเปิดเวทีที่จะถกแถลงสร้างความเข้าใจกันอย่างเป็นประชาธิปไตย จึงอาจทำให้ไม่มีการดำเนินนโยบายที่เหมาะสม อีกทั้งปัจจุบันชาวบ้านในชุมชนมีความอ่อนแอมาก ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏควรจัดทำระบบงบประมาณ ทั้งงบประมาณแผ่นดิน งบอุดหนุน หรือบ่ออื่นๆ ให้เป็นระบบเดียวกัน แล้วโยนไปสู่นโยบายที่ยังไม่มีการดำเนินการ ส่วนท้องถิ่นควรมีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

(๑) มูลนิธิในชุมชน หรือการระดมทุนท้องถิ่น

(๒) แผนระบบชุมชน โดยใช้ตำบลเป็นตลาดและผลิตกันเอง

(๓) การดำเนินการให้ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) การเลือก อบต. หรือเทศบาลกับชุมชน เพื่อเชื่อมโยงแผนจังหวัดเป็นระบบ และแผนชุมชนที่นำไปสู่แผนในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

ดังนั้น จึงขอเสนอประเด็นการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในประเด็นการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น โดยที่ควรมีการพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งด้วย

สำหรับ เรื่องความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นที่จะเสริมงานกัน ทางภาคประชาสังคมหรือทางจังหวัดก็เป็นไปอย่างราบรื่นขึ้น แต่ในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังมีปัญหาความสัมพันธ์ของฝ่ายบริหารกับผู้ปฏิบัติ ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในเบื้องต้น คือ การประสานให้เกิดความสะดวกในการทำงาน

ประธาน กสม. ให้ความเห็นว่า ในการดำเนินการขั้นตอนต่อไป จะต้องประสานและวางแผนการดำเนินงานให้เกิดความชัดเจนในระดับหนึ่ง ซึ่งเมื่อทำงานร่วมกันระยะหนึ่งแล้ว อาจจะทำให้เกิดความคิดในหลายเรื่อง จึงต้องมีความยืดหยุ่นและให้งานเป็นตัวชี้ทางให้ดำเนินการไปได้ตามสมควรแม้จะไม่สมบูรณ์นัก แต่จะเป็นผู้จุดประกายให้มีความต่อเนื่องไปในระยะยาว และขยายไปยังบุคคลในแวดวงเดียวกัน โดยกสม.ขอเป็นเพียงผู้สนับสนุน เพราะการดำเนินการเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นไม่ได้เสร็จสิ้นเมื่อจัดทำรัฐธรรมนูญเสร็จ แต่ต้องมีการดำเนินงานต่อเนื่องไป จึงต้องขอให้อาจารย์เต็มดวงฯ ช่วยเป็นผู้ประสาน และขอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏขยายการดำเนินงานต่อไป สำหรับเรื่องที่สัมมนาในครั้งนี้ และที่ได้สัมมนาร่วมกับ อบต.เมื่อเดือนพฤศจิกายนได้มีการบันทึกไว้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ได้นำหนังสือ เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์” มาเผยแพร่ และฝากให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งละ ๒ เล่ม

การเคลื่อนไหวเพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หากเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยราชภัฏกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏอาจจะด้อยในทางสถานะและองค์ความรู้ ซึ่งเป็นองค์ความรู้อุดมศึกษาในลักษณะของการลอกเลียน มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีโอกาสดีที่สุดในที่จะริเริ่มสร้างความรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิต และเป็นความรู้ที่รู้จักตนเองในเบื้องต้น และใช้ความรู้นั้นคัดสรรความเป็นไปของโลกแล้วเลือกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏได้เปรียบในด้านความหลากหลายของภาษา วัฒนธรรม ทั้งนี้ การศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นต้องดำเนินการ ๒ ทาง คือ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นองค์ประกอบหลัก และทำวิจัยเก็บเกี่ยวความรู้มาบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน หากมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะทำให้เกิดความร่ำรวยทางชุมชนทรัพยากร และการผลิตบัณฑิต ไม่ใช่ผลิตเพื่อให้เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ แต่เพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้พัฒนาท้องถิ่นของตนเองในด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การผลิตและส่งออก ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการปฏิรูปการเมือง

ผศ.ดร.ไพศาล ธีวรงค์ชัย (รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จ.พิษณุโลก) เสนอว่า บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งต้องพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป

โดยให้ความสำคัญกับเรื่องของคนโดยเฉพาะคนของ อบต.กับชาวบ้าน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องทำให้ อบต.มีส่วนร่วมในการผลักดันการจัดทำรัฐธรรมนูญให้มีชีวิต

ผศ.ไพโรจน์ แสงจันทร์ (อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จ.จันทบุรี) เสนอว่า ปัจจุบัน ชุมชนมีความหลากหลาย การเข้าไปจัดการด้วยความปรารถนาดีและอุดมการณ์เป็นสิ่งที่ดี แต่หลายส่วนไม่ได้เข้าไปทำให้ประชาชนเกิดอำนาจภายในขึ้น แต่จะเข้าไปเป็นคลื่นแล้วก็หายไป อำนาจที่แท้จริงของชุมชนแยกส่วนจาก อบต. สำหรับบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ กสม. มีเจตนารมณ์ที่จะให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นกลไกที่จะสร้างให้ชุมชนได้เรียนรู้และสร้างความเข้มแข็งของตนเองขึ้นมา แต่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ไม่ค่อยได้ใช้โอกาสของความเปลี่ยนแปลงที่จะสร้างเจตนารมณ์เท่าที่ควร ทั้งที่มีโอกาสมากที่จะเข้าไปสร้างเสริมให้คนได้รู้จักตนเอง และสามารถหาทางออกได้โดยผ่านการศึกษา มากมาย ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับคนที่เป็นแกนนำในชุมชน มีโครงการที่ร่วมมือกับ กระทรวงมหาดไทยให้ทุนการศึกษาแก่ อบต.มากมาย แต่เป็นการเรียนรู้แบบเดิม คือ เรียนเป็นรายวิชา อยู่ในห้องเรียน ในศูนย์ และในห้องถิ่น เมื่อจบไปแล้วไม่สามารถจัดทำแผนแม่บท สร้างวิสาหกิจชุมชน หรือแก้ปัญหาคความยากจนในชุมชนได้ จึงต้องแก้ไข โดยการพัฒนาให้ชุมชนรู้จักสิทธิต่างๆ ของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติกลับมีปัญหาความขัดแย้งภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเอง จึงเป็นปัญหาว่า จะดำเนินการอย่างไรให้ชุมชนมีอำนาจภายในที่จะจัดการเรื่องของตนเอง และทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งขณะนี้ชุมชนอาจรู้สึกว่ามีอำนาจ ถูกรุกราน จัดการกับวิถีชีวิตและศักดิ์ศรีความเป็นพลเมืองที่อยู่ในชุมชน แต่การดำเนินการเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ยังมีน้อย ซึ่งประธาน กสม. ก็ได้เคยดำเนินการในเชิงลึกมาแล้ว ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏได้มีการดำเนินการในหลายส่วน แต่ถือว่าสัดส่วนยังน้อยมากเมื่อเทียบกับชุมชนทั้งหมดในประเทศไทย ดังนั้นคงไม่เป็นการถอยหลัง หากจะดำเนินการในเรื่องการกระจายอำนาจ แทนการผ่านโครงสร้างของอำนาจ อบต.เท่านั้น แต่เป็นอำนาจที่จะจัดการเรื่อง ของชุมชนได้เองโดยไม่ถูกแทรกแซงมากเกินไป

ผศ.ดร.ฉัตรนภา พรหมมา (รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ทุกคนตระหนักที่ประธาน กสม.ได้ผลักดันให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเคลื่อนไหว แต่มีข้อสังเกตว่าองค์กรที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความหลากหลายกันไป บางแห่งยังไม่ชัดเจน ขณะนี้ อยู่ระหว่างการปรับโครงสร้างของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เช่น มีจัดตั้งสถาบันวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ ซึ่งมีที่มาจากจุดเด่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่น ทำงานกับชุมชน จะใกล้ชิดและได้ประโยชน์ เพียงแต่บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏยังมีน้อย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จะทำให้การทำงานเชิงบูรณาการพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชนได้มีการขยายวง อย่างรวดเร็ว หากมีโครงการที่ชัดเจนเป็นระบบ และมี ประธาน กสม. ให้คำปรึกษาและช่วยชี้ทิศทาง น่าจะเป็นประโยชน์อย่างมาก ส่วนการประสานพลังที่จะทำให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมขึ้น การประชุมครั้งนี้ มีความชัดเจนในระดับหนึ่ง คือ แผนระยะสั้นที่จะเสริมในส่วนของการร่างรัฐธรรมนูญ แผนระยะยาวที่เน้นความสำคัญของท้องถิ่น

ผศ.ชัชจรียา ไบลี (รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย) กล่าวถึงปัญหาที่มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นขับเคลื่อนยาก เนื่องจากไม่ได้อยู่ในสายบังคับบัญชาโดยตรง บางครั้งนายอำเภอ ปลัดอำเภอ อบต. หรือ อบจ. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ไม่สามารถบูรณาการร่วมกันได้ แต่ได้รับความเชื่อถือจากชาวบ้านมากกว่า และช่วงนี้เห็นว่า อบต.ยังไม่ดูแลชุมชนเท่าที่ควร แต่จะมุ่งประเด็นที่ตัววัดจนลืมชาวบ้าน บริบทของแต่ละมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน ซึ่งในส่วนของจังหวัดเลย การดูแลให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ประชาชนทราบถึงสิทธิของตนเองยังมีน้อยมาก หาก กสม. สนับสนุน จะช่วยให้ประสานกันได้สะดวกขึ้น ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้ว่าฯ อีกทั้งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐให้การดูแลในเรื่องนี้ด้วย

ในเรื่องเกี่ยวกับสายบังคับบัญชาดังกล่าว ประธาน กสม. ให้ความเห็นว่า เรื่องสังกัดและโครงสร้างเป็นเพียงสมมติธรรม ทุกคนมีสิทธิที่จะดำเนินการใดๆ ให้เต็มสติปัญญาของตนเองโดยไม่มีผู้ใดจะมาขัดขวางได้ ขึ้นอยู่กับว่ามีความเข้าใจในเรื่องนั้นหรือไม่ และขอให้ความมั่นใจกับทุกคน จากแต่ละสถาบันที่เป็นของตัวเอง และมาร่วมกันดำเนินงานโดยไม่ควรมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก แต่ควรจะช่วยทำให้มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ระบบมีความชอบธรรม จึงไม่ควรกังวลในเรื่องของสังกัด

ดร.ปรีชา อุดระกูล (อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา) เสนอว่า ช่องทางของการขยายงานต้องใช้หลายช่องทาง เพื่อให้เป็นเครือข่ายมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้กำลังใจกัน และยกระดับการทำงาน โดยจะต้องเข้าช่องของคนที่เป็นตัวจริง และต้องใช้โอกาสที่อยู่ในตำแหน่งที่สามารถจะเอื้อให้งานของมหาวิทยาลัยผลักดันไปสู่การตอบสนองหรือสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น

อาจารย์ถวิล อหันตพงศ์ (รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา) เสนอว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏมีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการรับข้อมูลข่าวสารและกระจายไปเชื่อมโยงกับฝ่ายบริหาร หากมอบให้เป็นกองกลางในการประสานกับ กสม. จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานพอสมควร

ผศ.ดร.ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล (รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี) เสนอว่า สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มี ๒ ทาง คือ การเปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาในมหาวิทยาลัย และการทำงานวิจัยแล้วใช้ภูมิปัญญาองค์ความรู้ไปประกอบการจัดทำหลักสูตร โดยมีแผนงานที่เป็นรูปธรรม แม้ว่าแผนของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีศาสตร์ที่มุ่งต่อขีดความสามารถในการแข่งขันก็ควรจะต้องดำเนินการต่อไป แต่ในศาสตร์ว่าด้วยการพัฒนาชุมชนที่จะสร้างองค์ความรู้ ควรจะจัดทำแผนงานโครงการที่เป็นจริง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่จะให้ท้องถิ่นมีอำนาจ

หลังจากการสัมมนาครั้งนี้ ทุกคนควรกลับไปจัดทำแผนงานจากเวทีการเรียนรู้ โดยเก็บข้อมูลและจัดทำแผนในหัวข้อ “บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับการปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น” ให้สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง ในคราวต่อไปให้ทุกคนมาเสนอแลกเปลี่ยนเป็นยุทธศาสตร์แผนงาน โครงการ จะทำให้เห็นความหลากหลายในการปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยทำเป็นแผนงาน และแผนเงิน

ผศ.ไพโรจน์ แสงจันทร์ (อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จ.จันทบุรี) เสนอเพิ่มเติมว่า เนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นที่จะนำมาปรับหลักสูตร อาจจะเป็นเรื่องของภูมิปัญญา ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นและความเป็นจริงของประชาชนในท้องถิ่น โดยกระบวนการของหลักสูตร จะต้องทำความเข้าใจ เรียนรู้ เข้าไปเห็นและสัมผัสในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างอำนาจของชุมชนให้เข้มแข็งประกอบด้วยหลายศาสตร์เป็นสหวิทยาการ ไม่แยกเป็นหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏควรส่งเสริมหลักสูตรในเชิงสหวิทยาการ ให้ชาวบ้านสามารถเข้าถึงปริญญาบัตรได้ ซึ่งไม่ใช่เพียงเพื่อวัดความเป็นปัญญาชน แต่เป็นการวัดเรื่องชีวิตของบุคคลในชุมชน ที่มีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น เรื่องการส่งเสริมอาชีพ การดูแลสุขภาพการป่าไม้ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น จึงต้องพิจารณาว่าจะออกแบบหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างไรให้เชื่อมโยงกับความเป็นจริงทั้งเนื้อหาและกระบวนการ ทั้งนี้ ควรจะเริ่มสร้างหลักสูตรที่เป็นสหวิทยาการ ไม่จำเป็นต้องสังกัดศาสตร์หนึ่งศาสตร์ใด โดยมีชาวบ้านและชุมชนเป็นกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำสหวิทยาการไปเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้

ประธาน กสม. กล่าวสรุปว่า ขณะนี้ได้มีการประมวลความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับท้องถิ่นก่อนที่จะดำเนินการเรื่องการปฏิรูปต่อไป และเชื่อว่าพื้นฐานความเข้าใจของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและลึก ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงไม่ใช่ผู้เข้าร่วมสมทบในการปฏิรูปการเมือง แต่เป็นงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏร่วมกับชุมชน คือ เมื่อการผลักดันเรื่องรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว จะต้องทำแผนพัฒนาคน ทั้งบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏและคนในท้องถิ่น รวมทั้งทำความเข้าใจกับท้องถิ่นหลายระดับ

ในครั้งต่อไป จะเชิญมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ อาจารย์ที่มาร่วมสัมมนาในครั้งนี้ หรืออธิการบดีและอาจารย์เต็มดวงฯ ในฐานะที่เป็นผู้ประสานงาน คณะกรรมการสมาคม อบต. ซึ่งเป็นตัวแทนของ อบต. และชุมชน รวมทั้งตัวแทน อบจ. และเทศบาล โดยจัดเวทีให้ผู้นำของทั้ง ๒ ฝ่าย คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ อบต. อบจ.หรือเทศบาลได้มาพูดคุยกัน

การกระจายอำนาจจะช่วยแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน และมีผลพลอยได้หลายประการ แต่เป้าหมายสำคัญ คือ ให้ท้องถิ่นเข้มแข็งเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งหลังจากการพบกันระหว่างผู้นำทั้งสองฝ่ายแล้ว จะขยายไปยังพื้นที่ว่าที่ใดจะเข้าร่วมกันดำเนินการ และในระหว่างนี้ขอให้ไปทำความเข้าใจ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเร่งด่วน

กระแสความเคลื่อนไหวการปฏิรูปการเมือง และการจัดทำรัฐธรรมนูญครั้งนี้ เพื่อให้ท้องถิ่นมีความเป็นตัวตน มีบทบาทสำคัญ ไม่ใช่เพียงมีส่วนร่วมหรือส่งความคิดเห็นเท่านั้น ดังนั้น หากมหาวิทยาลัยราชภัฏได้เข้าร่วมในสภาวรัฐธรรมนูญ ควรเข้าร่วมในนามของสถาบันไม่ใช่ในนามของอธิการบดี เพื่อให้ผู้แทนที่เข้าไปมีฐานในการผลักดันได้อย่างเต็มที่ ซึ่งในระหว่างการจัดทำรัฐธรรมนูญ จะต้องขอเชิญมหาวิทยาลัยราชภัฏมาพบกันเป็นระยะๆ และขอความกรุณาอาจารย์เต็มดวงฯ เป็นผู้ประสานให้มีการพบกันได้ทันที เพราะมีกระแสให้จัดทำรัฐธรรมนูญ และมีการเลือกตั้งโดยเร็ว จึงต้องเร่งทำงานแข่งกับเวลา ในคราวต่อไปเชื่อว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏ และผู้นำท้องถิ่นคงจะได้ไปหารือกัน

โดยขอให้วางแผนปฏิบัติการเป็นขั้นตอน และจัดทำเป็นร่างแผนชั่วคราว เพื่อเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาต่อไป

๓. ข้อเสนอจากการสัมมนา

(๑) หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการเมืองคือ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏจะมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการเมืองในด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาให้ชาวบ้านในท้องถิ่นมีความรู้ ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ให้สามารถปกป้องสิทธิ รักษาทรัพยากรและภูมิปัญญาของท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

(๒) ควรจัดให้มีการสัมมนาระหว่างผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อวางแผนงานโครงการด้านการศึกษาของท้องถิ่น โดยมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของงาน และจัดเตรียมงบประมาณในการดำเนินงาน ท้องถิ่นและชุมชนเป็นเจ้าภาพร่วม ส่วน กสม.จะเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งการสัมมนาในครั้งต่อไปจะเชิญคณะกรรมการสภาคม.อบต. และมหาวิทยาลัยราชภัฏมาหารือร่วมกัน เพื่อดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการในเรื่องดังกล่าว

กลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวก
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ